

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра маркетингу та торговельного підприємництва

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ
ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____

галузь знань _____
(шифр і назва)

спеціальність _____
(шифр і назва)

освітня програма _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид
дисципліни _____ вибіркова _____
(обов'язкова / за вибором)

інститут _____ ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія» _____

2025/2026 навчальний рік

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Емоційний інтелект».

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності _____

спеціалізації _____

Інформація про кафедру	Кафедра <u>маркетингу та торговельного підприємництва</u> Department of Marketing and Trade Entrepreneurship сайт кафедри http:// mtp.uipa.edu.ua/
Інформація про викладача	1. кандидат технічних наук, доцент Пак Аліна Володимирівна посилання на профайл викладача: http://mtp.uipa.edu.ua/category/sklad-kafedri-1/ ; електронна пошта: alina.pak@karazin.ua
Сторінка дисципліни в системі дистанційного навчання	https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=12768
Консультації з викладачем	Он лайн консультації: 1. кандидат технічних наук, доцент Пак Аліна Володимирівна понеділок 16.00 -17.00 за посиланням https://meet.google.com/vhb-mshe-uvf

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Емоційний інтелект» є формування у студентів розуміння сутності «емоційного інтелекту», ідентифікації власних емоцій та емоцій інших, навичок саморегуляції та емоційного самоконтролю інших, емпатійних здібностей, мотивації та лідерських навичок. На даному курсі ми будемо розвивати емоційну компетентність, досягати осмисленої гнучкості в управлінні власними емоційними реакціями та інших, що в свою чергу дозволить усвідомлено рухатися в світі емоційного вибору. Розвиток емоційної компетентності майбутніх фахівців сприятиме їхньому професійному становленню й особистісному вдосконаленню, актуалізації адаптивних здібностей, збереженню здоров'я та запобіганню «професійного вигорання», гармонійному функціонуванню у соціумі, життєвим досягненням.

Курс «Емоційний інтелект» дає можливість застосовувати отримані знання для цілеспрямованого формування власного емоційного інтелекту в процесі навчання та життєдіяльності; застосовувати набуті знання для оцінки рівнів сформованості емоційного інтелекту суб'єктів різних вікових категорій; усвідомлювати переваги і недоліки існуючих підходів до формування емоційного інтелекту методами соціально-психологічного навчання, а також застосувати різні техніки розвитку емоційного інтелекту.

Дисципліна «Емоційний інтелект» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти знань та розуміння особливостей поняття «емоційного інтелекту», розвиває навички глибокого пізнання і розуміння своїх емоцій і переживань та емоцій інших, а також розвиває емпатійні здібності.

Даний курс розвиває емоційну компетентність, тобто готовність і здатність людини гнучко управляти емоційними реакціями: власними та інших людей, адекватно до ситуацій і умов, що змінюються.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- формування уявлень студентів про сутність «емоційного інтелекту» та його взаємозв'язок з професійним середовищем;
- ознайомлення студентів зі станом дослідження проблеми емоційного інтелекту як у вітчизняній, так і в зарубіжній психологічній науці;
- визначити місце емоційного інтелекту у теорії множинності виявлення інтелекту, ознайомити студентів з історією формування поняття «емоційний інтелект», з різними підходами до його концептуалізації;
- забезпечити усвідомлення студентами зовнішніх та внутрішніх компонентів емоційного інтелекту й особливостей їх виявлення як динамічної системи;
- формування у студентів уявлення про роль емоційного інтелекту як вирішального фактору успішності самореалізації особистості.

1.3. Кількість кредитів

6

1.4. Загальна кількість годин

180

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
4-й	
Лекції	
40 год.	
Практичні, семінарські заняття	
50 год.	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
90 год.	

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Емоційний інтелект (EI)- історико-філософські витоки та наукові підходи до розуміння EI

Тема 1. Загальне уявлення про емоції. Витоки уявлень про емоційний інтелект у філософських ученнях

Вступ до психології емоцій. Загальне уявлення про емоції. Нейрохімія емоцій.

Витоки уявлень про емоційний інтелект у філософських вченнях. Ідеї Аристотеля про взаємозв'язок когніцій та емоцій. Уявлення про верховенство розуму над емоціями у філософії стоїцизму. Реінтеграція когнітивно-оцінного компоненту атристотелівської теорії емоцій у вченнях Р. Декарта. Функції емоцій у теорії природного виховання Ж.Ж. Руссо.

Тема 2. Історія становлення уявлень про емоційний інтелект у зарубіжній психології

Історія становлення уявлень про емоційний інтелект у зарубіжній психології - розвиток уявлень про структуру інтелекту. Ідентифікація соціального інтелекту у працях Е. Торндайка. Теорія множинності проявів інтелекту Х. Гарднера. Триархчна теорія інтелекту Р. Стенберга. Ідентифікація феномену емоційного інтелекту як предмету психологічних досліджень. Популяризація феномену емоційного інтелекту. Сучасні погляди на сутність емоційного інтелекту.

Тема 3. Передумови введення терміну «емоційний інтелект» на вітчизняному просторі

Передумови введення терміну «емоційний інтелект» на вітчизняному просторі. Уявлення про єдність афективних та інтелектуальних процесів у вченні Л.С. Виготського. Ідеї О.М. Леонтьєва про афективну регуляцію мислення. Передумови ідентифікації феномену емоційного інтелекту у працях С.Л. Рубінштейна.

Тема 4. Підходи до концептуалізації феномену емоційного інтелекту як системи вроджених здібностей

Підходи до концептуалізації феномену емоційного інтелекту як системи вроджених здібностей. Структура емоційного інтелекту у моделі Дж. Мейєра та П. Саловея. Форми прояву емоційного інтелекту. Принципи теорії емоційного інтелекту Дж. Мейєра та П. Саловея.

Тема 5. Уявлення про емоційний інтелект як інтегративну, контекстуалізовану властивість індивідуальності

Уявлення про емоційний інтелект як інтегративну, контекстуалізовану властивість індивідуальності. Модель компетентностей Д. Гоулмана. Змішана модель емоційного інтелекту Р. Бар-она. Співставлення структури емоційного інтелекту у зарубіжних моделях. Фактори, що впливають на становлення EI (за Д.Люсиним).

Тема 6. Диспозиційна модель емоційного інтелекту К.В. Петрідеса та Е. Фернхема

Структура емоційного інтелекту (К.В. Петрідес, Е. Фернхем). Класифікація зарубіжних теорій емоційного інтелекту. Аспекти виявлення диспозиційного EI дорослої людини. Методи вимірювання EI

Змістовий модуль 2. Емоційний інтелект – як інтегративна властивість особистості. розвиток EI

Тема 1. Теорія емоційної розумності Е.Л. Носенко та інтегративна модель емоційного інтелекту І. М. Андрєєвої

Емоційний інтелект як єдність внутрішніх та зовнішніх характеристик. Ієрархічна структура рівнів сформованості емоційного інтелекту. Стресозахисна та адаптивна функції емоційного інтелекту.

Теоретичні засади інтегративної теорії емоційного інтелекту. Компоненти структури емоційного інтелекту у моделі І.М. Андрєєвої.

Тема 2. Прогностична цінність ЕІ і стан досліджень його ролі в успішності життєдіяльності особистості

Взаємозв'язок емоційного інтелекту зі здоров'ям людини. Емоційний інтелект та академічна успішність. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності.

Тема 3. Емоційний інтелект в структурі особистості

Емоційний інтелект та емоційна креативність. Зв'язок емоційного інтелекту з емоційною зрілістю. Співвідношення феноменів емоційного інтелекту та емоційної компетентності.

Тема 4. Закони емоцій

Закон ситуаційного змісту. Закон причетності. Закон очевидної реальності. Закони зміни, звикання і порівняльних почуттів. Закон гедонічної асиметрії. Закон збереження емоційної цінності, значущості, рушійної сили емоційного впливу. Закон прагнення до завершеності переживання. Закон урахування наслідків. Закон полегшення навантаження і збільшення ефекту.

Тема 5. Стратегії саморозвитку емоційного інтелекту

Новітня модель емоційного інтелекту Т. Бредбері та Дж. Грівз. Стратегії розвитку емоційного самосприйняття. Стратегії оволодіння навичками керування власними емоціями. Стратегії підвищення соціальної чутливості. Стратегії оволодіння навичками керування взаємовідносинами з оточуючими.

Тема 6. Емоційний інтелект бізнес-лідера

Емоційний інтелект у діяльності бізнес-лідера. Діагностика емоційного інтелекту бізнес-лідера. Розвиток навичок ЕІ бізнес-лідера.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Розділ 1. Емоційний інтелект (ЕІ)- історико-філософські витоки та наукові підходи до розуміння ЕІ</i>												
Тема 1. Загальне уявлення про емоції. Витоки уявлень про емоційний інтелект у філософських ученнях	15	2	4			7						
Тема 2. Історія становлення уявлень про емоційний інтелект у зарубіжній психології	15	4	4			7						
Тема 3. Передумови введення терміну «емоційний інтелект» на вітчизняному просторі	15	4	4			7						
Тема 4. Підходи до концептуалізації феномену емоційного інтелекту як системи вроджених здібностей	15	4	4			7						
Тема 5. Уявлення про емоційний інтелект як інтегративну, контекстуалізовану властивість індивідуальності	15	4	4			7						
Тема 6. Диспозиційна модель емоційного інтелекту К.В.	13	4	4			7						

Петрідеса та Е. Фернхема												
Разом за розділом 1	88	2 2	2 4			42						
<i>Розділ 2. Емоційний інтелект – як інтегративна властивість особистості. розвиток ЕІ</i>												
Тема 1. Теорія емоційної розумності Е.Л. Носенко та інтегративна модель емоційного інтелекту І. М. Андрєєвої	16	4	4			8						
Тема 2. Прогностична цінність ЕІ і стан досліджень його ролі в успішності життєдіяльності особистості	14	2	4			8						
Тема 3. Емоційний інтелект в структурі особистості	16	4	6			8						
Тема 4. Закони емоцій	16	4	4			8						
Тема 5. Стратегії саморозвитку емоційного інтелекту	14	2	4			8						
Тема 6. Емоційний інтелект бізнес-лідера	16	2	4			8						
Разом за розділом 2	92	1 8	2 6			48						
Усього годин	180	4 0	5 0			90						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Емоційна компетентність як життєвий ресурс	4
2	Світ емоцій та почуттів	4
3	Що робити з емоціями? Емоційна саморегуляція	4
4	Позитивне мислення. Інтелектуальна саморегуляція.	4
5	Арттерапія як засіб розвитку емоційного інтелекту	8
6	Психофізіологічна саморегуляція емоцій	4
7	Емоційний інтелект у діяльності бізнес-лідера. Аналіз кейсів.	6
8	Семінарське заняття.	4
9	Ресурси минулого, теперішнього, майбутнього. Компетентність у часі	4
10	Соціальна чуйність. Невербальне спілкування	4
11	Золота середина у стосунках. Асертивність поведінки.	4
	Разом	50

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	2	3
1	Уявлення про верховенство розуму над емоціями у філософії стоїцизму. Реінтеграція когнітивно-оцінного компоненту атристотелівської теорії емоцій у вченнях Р. Декарта	7
2	Ідентифікація феномену емоційного інтелекту як предмету психологічних досліджень. Популяризація феномену емоційного інтелекту. Сучасні погляди на сутність емоційного інтелекту. Дослідженням Девіда Векслера, які дали поштовх розвитку теорії Гарднера.	7
3	Уявлення про єдність афективних та інтелектуальних процесів у вченні Л.С. Виготського. Теорія Соціального інтелекту: XX ст.	7
4	Періоди становлення та вивчення емоційного інтелекту зарубіжних науковців (за Дж. Мейером). Форми прояву емоційного інтелекту. Принципи теорії емоційного інтелекту Дж. Мейера та П. Саловея.	7
5	Співставлення структури емоційного інтелекту у зарубіжних моделях. Фактори, що впливають на становлення ЕІ (за Д.Люсиним).	7
6	Класифікація зарубіжних теорій емоційного інтелекту. Методи вимірювання ЕІ.	8
7	Стресозахисна та адаптивна функції емоційного інтелекту. Теоретичні засади інтегративної теорії емоційного інтелекту	8
8	Емоційний інтелект та академічна успішність. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності.	8
9	Емоційний інтелект та емоційна креативність. Зв'язок емоційного інтелекту з емоційною зрілістю	8

10	Закон збереження емоційної цінності, значущості, рушійної сили емоційного впливу. Закон прагнення до завершеності переживання	8
11	Стратегії підвищення соціальної чутливості. Стратегії оволодіння навичками керування взаємовідносинами з оточуючими.	8
12	Емоційний інтелект у діяльності бізнес-лідера. Техніки розвитку навичок ЕІ у бізнес-лідера.	8
	Разом	90

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з дисципліни (реферати, , контрольні роботи, що виконуються під час аудиторних занять та самостійної роботи,) сприяють більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Згідно робочого плану передбачено написання реферату. Індивідуальні завдання виконуються особою, яка навчається, самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника.

7. Методи навчання

У залежності від виду занять використовуються такі методи:

- на лекціях – різні види бесід, розповідь, пояснення, лекція; пояснювально-ілюстративний, репродуктивний та метод проблемного викладу; ілюстрація та демонстрація;
- на практичних заняттях – тестування, виконання практичних завдань, моделювання й аналіз практичних ситуацій (кейсів), мікровикладання;
- у ході самостійної навчально-пізнавальної діяльності – вивчення навчальної та наукової літератури; аналіз, систематизація, класифікація, конспектування освітньої інформації; виконання практичних завдань, пошук відповідей на запитання, складання таблиць.

8. Методи контролю

Поточний контроль проводиться у формі усного опитування або письмового контролю на практичних, семінарських заняттях, лекціях, виступів здобувачів вищої освіти при обговоренні питань на семінарських заняттях, експрес-опитування, тестовий контроль тощо.

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання студентів за семестр, яке здійснюється в університеті у формі екзамену.

Оцінкою підсумкового семестрового контролю є сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни (практики) та балів, набраних ним при складанні семестрового екзамену (виконанні підсумкової залікової роботи).

Робочий навчальний план передбачає складання семестрового екзамену, максимальна сума балів, які здобувач вищої освіти може набрати протягом семестру, дорівнює 60, а максимальна сума балів семестрового екзамену – 40. Загальна кількість балів за роботу протягом семестру округлюється до найближчого цілого числа.

9. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену або залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання													Екзам ен	Сума	
Розділ 1						Розділ 2						Інди- відуа льне завда ння			Раз ом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T 2	T 3	T4	T5	T6				
4	5	4	4	5	4	5	4	4	5	4	4	8	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Носенко, Е.Л. Курс лекцій з дисципліни «Теорія емоційного інтелекту» із завданнями для самоконтролю / Е.Л. Носенко, А.Г. Четверик-Бурчак. – 2016. – 113 с.
2. Гоулман Д., Бояціс Р., Маккі Е. Емоційний інтелект лідера. 2019. 288 с.
3. Goleman D. Emotional intelligence. New York : Bantam Books, 1995. – 352p.
4. Книш А. Є Емоційний інтелект лідера у сфері бізнесу : навчальний посібник / А. Є. Книш; за заг. ред. О. Г. Романовського, С. В. Калашникової. – Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016, – 40 с. ISBN 978-617-7288-30-4.
5. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект : концептуалізація феномену, основні функції : монографія / Е. Л. Носенко, Н. В. Коврига. – Київ. : Вища школа, 2003. – 126 с.
6. Лідерство та емоційний інтелект: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ОС «бакалавр» денної та заоч. форм здобуття освіти спец. 015.16 Професійна освіта (Сфера обслуговування)/ Ю. В. Федорова; Укр. інж.-пед. акад., Каф. Економіки та менеджменту. - Харків: УПА, 2021. - 82 с.
7. Лідерство та емоційний інтелект: метод. вказівки до проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти ОС «бакалавр» денної та заоч. форм здобуття освіти спец. 015.16 Професійна освіта (Сфера обслуговування) / Укр. інж.-пед. акад., Каф. Економіки та менеджменту; упоряд. Ю. В. Федорова. - Харків: УПА, 2021. - 24 с.
8. Лідерство та емоційний інтелект: метод. вказівки до організації та планування самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ОС «бакалавр» денної та заоч. форм здобуття освіти спец. 015.16 Професійна освіта (Сфера обслуговування)/ Укр. інж.-пед. акад., Каф. економіки та менеджменту; упоряд. Ю. В. Федорова. - Харків: УПА, 2021. - 16 с.

с.

9. Тренінг емоційної компетентності: навч.-метод. посібник / І. М. Матійків – К.: Педагогічна думка, 2012. – 112 с.

Допоміжна література

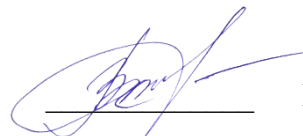
1. Дороніна М. С. Культура ділового спілкування і партнерства : навчальний посібник / М. С. Дороніна, А. В. Доронін. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – 204 с.
2. Кириленко Т.С. Психологія: емоційна сфера особистості. – К.:Либідь, 2007.- С.180-181. Режим доступу: <https://bpsy.knu.ua/index.php/psychology/article/view/190/189>.
3. Bar-On R. Emotional and social intelligence: Insights from the Emotional Quotient Inventory Handbook of emotional intelligence. San Francisco : Jossey-Bass. 2000. 388.
4. Mauer J. D., Salovey P. What is emotional intelligence? Emotional development and emotional Intelligence: Educational Implications. New York, 1997. 31.
5. Барретт Л. Ф. Як народжуються емоції. Таємне життя мозку. / Л. Ф. Барретт. – Харків : Книжковий клуб сімейного дозвілля, 2018. – 480 с.
6. Теорія любові Е. Фромма. Аудіокнига. URL: <https://youtu.be/xPfisBwkwGQ?si=WKtCvAZPi1DAs5z7>.
7. Психологія людини: Л. С. Виготський та сучасна наука : зб. ст. / за ред. М. В. Папучі. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. – Вип. 1. – 127 с. ISBN 978-617-527-182-7. URL: http://www.ndu.edu.ua/storage/2021/zahal_psy_lib/%D0%92%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D1%82%D0%B0%20%D1%81%D1%83%D1%87%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0%20%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%201.pdf.
8. Гоулмана Д. та Бояціс Р. Соціальний інтелект та біологія лідерства / Д.Гоулмана та Р.Бояціс // Harvard Business Review.Психологія. URL: <https://hbr.org/2008/09/social-intelligence-and-the-biology-of-leadership>.
9. Допомогати людям змінюватися: коучинг із співчуттям для навчання та зростання впродовж життя. Річард Боятзіс (автор), Мелвін Л. Сміт (автор), Еллен Ван Остен (автор). <https://www.amazon.com/Helping-People-Change-Coaching-Compassion/dp/1633696561>.
10. Носенко Е.Л., Коврига Н.В. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні фіункції: монографія. Київ. – 2003. – 159 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <https://eduhub.in.ua/courses/emociyniy-intelekt>
2. https://www.keystepmedia.com/shop/?filter_format=print
3. Міністерство освіти та науки України www.mon.gov.ua
4. <http://www.yepworld.org/>
5. <https://business.djia.gov.ua/>
6. <https://usf.com.ua/>

Зміст силабусу відповідає робочій програмі навчальної дисципліни

Завідувач кафедри маркетингу та
торговельного підприємництва

Вікторія ЧОБИТОК